

РУСКА ФЕДЕРАЦИЈА У БОРБИ ПРОТИВ ТЕРОРИЗМА

Бориша Лечић

Академија за националну безбедност, Београд, Србија
borisalecic@gmail.com

Апстракт

Суочена са ескалацијом верски заснованог тероризма широких размера, повезаног и инструментализованог од стране сепаратистичких снага на Северном Кавказу, Руска Федерација од почетка деведесетих година прошлог века спроводи низ активности које за циљ имају подизање степена ефикасности борбе против овог политичког феномена. Напори руског државног врха су пре свега усмерени на доношење адекватне законске регулативе, као и на побољшање рада специјализованих служби задужених за супротстављање тероризму.

У раду се разматра утицај феномена тероризма на поједина, организационо-функционална решења у оном делу обавештајно-безбедносног система Руске Федерације који је директно надлежан за сузбијање тероризма. Анализирају се и континуиране измене и допуне позитивних законских прописа антитерористичког законодавства са аспекта организације, надлежности и овлашћења, субјеката националне безбедности Руске Федерације – полиције, војске, обавештајних и безбедносних служби – ангажованих на сузбијању ове глобалне појаве.

Кључне речи: тероризам, законодавна делатност, обавештајно-безбедносне службе.

THE RUSSIAN FEDERATION IN THE FIGHT AGAINST TERRORISM

Abstract

Faced with the escalation of large-scale religious terrorism, connected with and instrumentalised by the separatist forces in the North Caucasus, the Russian Federation has since the beginning of the 1990s been conducting numerous activities aimed at raising the efficiency of the fight against this political phenomenon. The efforts of the Russian state are primarily aimed at the adoption of pertinent legislation and at enhancing specialized services responsible for combating terrorism.

This paper discusses the impact of the phenomenon of terrorism on some organizational and functional solutions in the part of the intelligence and security system of the Russian Federation directly responsible for combating terrorism. In addition, it analyses continuing amendments to legal regulations of anti-terrorist legislation in terms of organization, competencies and powers of the entities of national security of the Russian Federation - the police, army, intelligence and security agencies - engaged in combating this global phenomenon.

Key words: terrorism, legislative activity, intelligence and security services.

1. УЗРОЦИ И ПОСЛЕДИЦЕ ТЕРОРИЗМА У РУСКОЈ ФЕДЕРАЦИЈИ

Распад Савеза Совјетских Социјалистичких Република (СССР) и стварање нових, често међусобно конфронтираних независних држава¹ (Жуков 2010), у значајној мери ослабили су геостратешки положај Русије и учинили је подложнијом за многе савремене безбедносне изазове, укључујући и транснационални тероризам, заснован на радикалном исламизму. Штавише, повезаност терориста са сепаратистичким тенденцијама на Северном Кавказу представљали су, а у извесној мери и данас представљају, потенцијалну опасност и за територијални интегритет Русије.

Дубока политичка и економска криза која је захватила Русију после 1990. године погодовала је јачању центрифугалних сила на Северном Кавказу, пре свега у Чеченији, што је довело до два велика сукоба, који су често називани и ратовима, између центра и сепаратиста из овог региона – први у периоду од 1994. до 1996. године, а други од 1999. до 2009. године (Гродненский 2012). Ратови су однели више десетина хиљада људских жртава, неколико стотина хиљада људи напустило је своје домове, а уништено је и више од 80% инфраструктуре у Чеченији (Ибрагимов – Хатуев 2006: 388–389). При томе, треба нагласити да су се сукоби у Чеченији одликовали екстремно високим уделом цивила у укупном броју жртава – између 95 и 97 %, што је значајно више него у свим великим конфликтима до тада, укључујући Други светски рат и рат у Вијетнаму.

Током два чеченска рата, на територији Русије изведени су неки од најпознатијих терористичких напада у модерној светској историји. У јуну 1995. године чеченски терористи напали су болницу у граду Буђеновск на југу Русије. Терористи су 2002. године напали позориште на Дубровки у Москви и више од два дана као таоце држали близу 1000 цивила, од којих је око 130 смртно страдало, како од руку нападача тако и приликом извођења акције спасавања од стране руских специјалних снага, а услед коришћења паралишућег отровног гаса (Гродненский 2010: 411–426). Осим тога, забележено је више терористичких напада на стамбене зграде у Москви и акција бомбаша-самоубица у московском метроу (Жељски 2016: 60).

Међутим, терористички акт који је својом монструозношћу шокирао читав цивилизовани свет био је напад на основну школу број 1 у Беслану у Северној Осетији, који се догодио 1. септембра 2004. године, на Дан знања. По налогу чеченског „војног командан-

¹ Већ у марту 1991. године у постсовјетским државама постојало је 76 територијалних спорова. Њихов број је 1992. године порастао на чак 180, од којих су поједини кулминирали у оружане сукобе већих размера.

та” Шамила Басајева, једног од најпознатијих терориста 20. века, после заузимања школе и задржавања неколико стотина талаца, углавном деце, нападачи, пореклом из Ингушетије, упутили су захтев за успостављање независне Чеченске Републике Ичкерије. У акцији спасавања талаца погинуло је 355 цивила, углавном деце. Због овог терористичког напада претила је опасност да Осетини, у знак одмазде, отпочну рат са Ингушима, али је она ипак отклоњена (Дзуцев 2008).

2. ДРЖАВНИ ОДГОВОР НА ТЕРОРИЗАМ

Будући да су чеченски сепаратисти уз помоћ исламистичких екстремиста из више арапских земаља у својој борби за независност непрестано прибегавали и организовању разорних терористичких напада, руска администрација је Други чеченски рат назвала „анти-терористичком кампањом” (Гаджиев 2003: 185) у којој су учествовале готово све безбедносне структуре ове земље – Министарство одбране (МО), Министарство унутрашњих послова (Министерство внутренних дел – МВД), Федерална служба безбедности (Федеральная служба безопасности Российской Федерации – ФСБ) и Главна обавештајна управа (Главное разведывательное управление – ГРУ) при Генералштабу руске војске.

Русија је, нарочито у првим годинама сукоба на Северном Кавказу, преферирала употребу силе у борби против тероризма (Жирохов 2011: 7). Пракса је показала да је такав приступ често био контрапродуктиван. Такође, међународна заједница оштро је реаговала због случајева у којима је употребљена сила несразмерно велика у односу на опасност, као и у случајевима у којима је страдало цивилно становништво.

Иако су руске власти 2009. године званично објавиле завршетак „антитерористичке кампање” на Северном Кавказу – пре свега у Дагестану, Ингушетији и Чеченији – и данас често долази до терористичких напада, махом на представнике безбедносних структура. Према тврдњама власти у наведеним регионима, виновници тих напада су неколико десетина терориста који се скривају у планинским пределима. Међутим, највећи део терориста ликвидиран је у специјалним операцијама руских снага, док се не тако мали број њих, у складу са тактиком актуелног политичког руководства Чеченије, одрекао таквог вида борбе, на основу чега је аболиран и инкорпориран у њене безбедносне структуре.

2.1. Правне норме које регулишу антитерористичке активности у Руској Федерацији

Према Стратегији националне безбедности Руске Федерације, приоритетан задатак обавештајно-безбедносног система ове земље на почетку 21. века (уз рок до 2020. године) јесте борба против тероризма. Он је, поред економске кризе, друштвено-политичке поларизације друштва, организованог криминала, локалних сукоба на границама и сепаратизма, означен као главни извор угрожавања националне безбедности (*Стратегија националне безбедности РФ 2009*).

У складу са закључцима наведене стратегије, формулисана су бројна законска и подзаконска решења која регулишу функционисање обавештајно-безбедносних служби у РФ. То су *Закон о ФСБ* из 1995. године, *Закон о безбедности* и *Закон о супротстављању екстремистичкој делатности* из 2002. године, те свакако најважнији, темељни правни акт који се односи на ово питање – *Закон о супротстављању тероризму* из 2006. године, који је модификован и усавршаван 2008, 2010. и 2011. године (*Федерални закон „О противдействију тероризму“ 2011*).

У складу са *Законом о ФСБ* (www.consultant.ru), ова служба постала је носилац антитерористичких активности у Руској Федерацији. Таква констелација потврђена је 2003. године, када је ФСБ-у припојена гранична служба, која кроз контролу граничних прелаза и прикупљање обавештајних података о противзаконитим активностима у пограничном појасу такође има запажену улогу у спречавању терористичких дејстава.

Талачка криза у Беслану 2004. године имала је утицај на реформске процесе у обавештајно-безбедносном систему Руске Федерације. Председник РФ потписао је те године Декрет 1167, који је подстакао оквирну реформу обавештајно-безбедносних служби РФ, засновану на следећим принципима:

- координација и размена информација (још увек није у правом смислу речи формиран заједнички координациони центар који би решио евидентан проблем размене информација између ФСБ, МВД, СВР, ФСО и МО);
- сакупљање и анализа информација о припремању терористичких напада (још увек не постоји центар за стратегијско прикупљање и анализу, посебно са фокусом на Северни Кавказ, али је обавештајна слика делимично промењена кроз формирање Обједињене групе снага – ОГВ);
- кривично гоњење терориста са акцентом на субверзивне активности и терористичке нападе (пракса „контрахапшења“ бива легализована и проширена).

Промене које су се, после Беслана, десиле у систему за кажњавање односе се на измене Кривичног закона којим је одређено да

максимална казна за кривично дело тероризма буде доживотна робија. Државна Дума РФ, која је 2005. године одбила амандмане којима се уводе кривичне санкције и за блиске родбинске везе терориста, ревидирала је свој став 2013. године, када је председник РФ потписао закон по коме ће чланови породице и блиске родбинске везе терориста морати да надокнаде материјалну и моралну штету коју су проузроковали терористичким нападима. На овај начин извршен је притисак на породице терориста да се не солидаришу са експонентима тероризма (www.trunov.com).

Закон о супротстављању тероризму учврстио је позицију ФСБ-а у борби Руске Федерације против овог облика политичког насиља. Дума је 2006. године ФСБ-а поверила организовање и спровођење специјалних операција за елиминисање терориста у иностранству.

Статут „О борби против тероризма” из 1998. године правно је регулисао већ постојећу ситуацију у којој су, изузев ФСБ-а, у анти-терористичке активности укључени МВД, Спољна обавештајна служба (Служба Внешней Разведки – СВР), Савезна служба безбедности (Федеральная служба охраны – ФСО) и Министарство одбране.

У Русији је максималан период трајања притвора пре оптужбе у случајевима тероризма био пет дана до доношења *Закона о изменама и допунама Закона о ФСБ* августа 2010. године, којима је трајање притвора из безбедносних разлога продужено на 15 дана. Такође, проширен је круг лица према којима се притвор може одредити и на она која нису осумњичена за тероризам, али се нису одазвала на позив службе безбедности на информативни разговор. *Закон о кривичном поступку Руске Федерације* број 174-ФЗ од 18. децембра 2001. године утврђује опште услове притвора, који може да траје не више од 48 сати од тренутка стварног притвора осумњиченог криминалца или терористе (www.zakonrf.info). Суд може да продужи притвор највише за три дана. Одлука суда да то уради мора да се заснива на додатним доказима органа безбедности, иследника, истражитеља или тужиоца, који утврђују да је притвор законит и оправдан (www.zakonrf.info). Датум и време до којих је притвор продужен ће бити наведени у налогу Суда. Трајање притвора неће, дакле, бити дуже од пет дана.

2.2. Организационо устројство служби безбедности задужених за борбу против тероризма

Највишу политичку и координирајућу инстанцу у области националне безбедности Руске Федерације представља Савет за безбедност формиран 1992. године. Саветом за безбедност руководи председник земље, а чине га: премијер, министри одбране, унутрашњих и спољних послова, правде, нуклеарне енергије, финансија,

војне индустрије и ванредних ситуација, те директори ФСБ, СВР и ФСО.

За већину лидера Руске Федерације била је опсесија створити јединствено „чудовиште” специјалних служби. Тежило се, посебно почетком 90-их година 20. века, формирању посебног министарства за безбедност и унутрашње послове, али је Уставни суд ове земље стављао ван снаге указе председника РФ спречавајући ове планове. Међутим, најновије активности руских власти указују на то да такве идеје нису трајно одбачене, будући да се поново разматра стварање структуре која би обухватила широк спектар служби.

Указом председника Руске Федерације 2006. године успостављен је Национални антитерористички комитет (НАК), коме је поверена координација деловања различитих служби и органа јединица територијалне аутономије у супротстављању унутрашњем тероризму (Милошевић–Срећковић 2010: 438).

Обезбеђивање унутрашње безбедности поверено је ФСБ-у. Под овим називом функционише од 1995. године, а настао је фузијом друге, треће, пете и седме Управе бившег КГБ-а. То је самостална централна контраобавештајна служба директно потчињена председнику Руске Федерације и Влади. Основни задаци ФСБ су: борба против тероризма, заштита уставног поретка и контраобавештајни рад.

Будући да своје дужности извршава на офанзиван начин, ФСБ има и сегмент који се, у циљу реализације наведена три задатка, бави и обавештајним радом. Своју улогу у борби против тероризма врши посредством организационих јединица у оквиру службе – Антитерористичког центра, формираног после терористичког напада у Буђеновску 1995. године, и Управе за борбу против тероризма и политичког екстремизма. У склопу Управе за борбу против тероризма и политичког екстремизма делују два директората – за унутрашњи и међународни тероризам. ФСБ се преко ове управе супротставља тероризму и деловањем изван граница Руске Федерације, кроз организовање специјалних операција.

Декретом председника Руске Федерације број 960 из 2003. године основани су територијално-регионални центри ФСБ-а у скоро свим конститутивним јединицама Руске Федерације, чиме се линијска надлежност ове Службе простире на читаву територију ове земље (Путилин 2005: 203). Своје аутономне организационе јединице ФСБ има и у Оружаним снагама и Граничним структурама. На овај начин остварује се системска координација и кооперација у борби против тероризма.

Овлашћена службена лица ФСБ-а у свакодневном оперативном поступању имају полицијска овлашћења. Одређену надлежност и улогу у супротстављању тероризму у оквиру ФСБ-а имају: Погранична служба, која има своје штабове у Москви, обавештајни де-

партман и регионалне директорате, као и Служба за оперативне анализе и међународну сарадњу која је, између осталог, задужена за размену података о активностима терористичких организација са страним обавештајно-безбедносним службама.

ФСБ-у је поверена и контраобавештајна заштита војно-индустријских комплекса и других стратешких објеката војске и морнарице, као и за откривање и пресецање делатности хакера који нападају владине капацитете посредством интернета. У одређеним случајевима, када су напади осмишљени од стране терористичких организација, и ове активности могу се сврстати у антитерористичке (www.agentura.ru).

После председничког Декрета 1167 из 2004. године, којим се захтевала реорганизација ФСБ-а кроз примену „хитних мера за повећање ефикасности у борби против тероризма”, у оквиру ФСБ-а формиране су две посебне службе – Служба за заштиту уставног поретка и Служба за борбу против тероризма. Специфичну иновацију представља оснивање новог поделења – Директората за контролу међународног тероризма, које је настало као одговор на сталну потрагу за спољним непријатељем. Ради се о једној у суштини новој „интерној безбедносној служби” која је искључиво одговорна за акције уништења милитаната у иностранству (Найденко 2006: 21).

У борбу Руске Федерације против тероризма активно је укључен и МВД, нарочито после 2003. године, када му је поверена управа над Штабом за регионалне операције (РОСх), одговорним за антитерористичко деловање на Северном Кавказу. Исте године у оквиру организационе јединице за борбу против организованог криминала формиран је „Центар Т” за хапшење лица осумњичених за тероризам на нивоу читаве земље. „Центар Т” је, између осталог, заслужан за све активности које су крајем 2004. године предузете против терористичке организације „Хизбут Тахир” (Гродненский 2010: 289–290).

Реформе безбедносног сектора из 2004. године довеле су до структурних промена које су додатно ојачале државне капацитете у борби против тероризма. Наиме, Централни административни одбор у борби против организованог криминала (Главного управления по борьбе с организованной преступностью – ГУБОП) при МВД-у трансформисан је у Одељење за борбу против организованог криминала и тероризма (ДБОПиТ). У структури ДБОПиТ-а формирана је управа за анализе и развој стратешких одлука на пољу борбе против тероризма.

Осим тога, организационе јединице МВД-а које су укључене у антитерористичке активности су: Управа за борбу против организованог криминала и тероризма, Управа за унутрашњу безбедност, Управа за обезбеђење објеката и подручја од посебног државног значаја и Управа за обезбеђење посебних транспорта. Имајући у виду да

одређени степен терористичке опасности прети и од илегалних миграната, у сузбијању овог облика политичког криминалитета учествује и Федерална служба за миграције (ФСМ) при МВД-у.

Једна од специфичности руског безбедносног система је постојање Унутрашње војске (ВВ) у оквиру МВД-а, која, према неким изворима информација, броји око 200.000 припадника. ВВ је активно учествовала у борби против терориста на Северном Кавказу, а и данас је укључена у снаге које у опису свог посла имају и учешће у антитерористичким операцијама.

СВР је формирана 1991. године, а подређена је председнику Руске Федерације и Савету за безбедност. Преко представника у руским амбасадама, конзулатима и трговинским представништвима, она, између осталог, остварује сарадњу са великим бројем страних служби, с којима размеђује обавештајне податке о испорукама оружја за масовно уништење, активностима терористичких организација и др. Овој служби је поверено и трагање и ослобађање руских држављана који су из различитих разлога, укључујући и тероризам, узети као таоци у иностранству (Primakov 2003: 98).

Истовремено, већу пажњу овој проблематици почео је да посвећује и ФСО, што се манифестовало прерастањем Одељења за заштиту уставног система и борбу против тероризма у посебну службу у оквиру ове структуре. ФСО је задужена за заштиту државних функционера, владиних комуникација, тајних командних центара, специјалних система подземне железнице која повезује кључне владине објекте у Московској области, других стратешких објеката и специјалних превозних средстава од свих облика угрожавања, у које се убрајају и терористички напади. Као и друге безбедносне службе, и ФСО у обављању својих послова користи разгранату агентурну мрежу и адекватна оперативно-техничка средства.

Основни задатак ГРУ-а је прикупљање обавештајних података од значаја за војну и политичку безбедност Руске Федерације, и то од извора информација у иностранству. Међутим, сложена безбедносна ситуација у земљи током деведесетих година прошлог века и у првој деценији овог века условила је то да ГРУ преузме једну од главних улога у борби против тероризма на Северном Кавказу без обзира на то што у својој организационој структури уопште нема сегмент који се бави овом проблематиком. У наведеној борби су од посебног значаја биле извиђачко-обавештајне и диверзантске јединице ГРУ-а које су спровеле велики број антитерористичких акција и претрпеле значајне жртве у два чеченска рата (Гродненский 2009: 105).

Значајан допринос у борби против тероризма може да пружи и Федерална служба царине, будући да се налази у прилици да прикупља обавештајна сазнања и контролише кретање робе и опреме, укључујући и ону коју терористи могу да искористе за нападе.

Федерална агенција за државне комуникације и информације (Федеральное Агентство Правительственной Связи и Информации – ФАПСИ) има веома важну улогу у сузбијању тероризма кроз пружање техничко-логистичке подршке осталим субјектима безбедности Руске Федерације. Функционише од 1993. године и надлежна је за прикупљање података и обавештајних информација у сфери специјалних комуникација које се добијају методама електронског обавештајног рада, а тичу се политике, економије, војске, науке, технологије, па и тероризма. Сматра се да се на овакав начин прибави око 80% највреднијих и најобјективнијих информација у РФ.

У складу са поменутом намером руских власти да већину терористичких претњи отклања применом силе, у овој држави се велика пажња посвећује специјалним антитерористичким јединицама, које спадају у сам светски врх када је реч о таквим формацијама. Такође, приметно је да у Руској Федерацији функционише више специјалних јединица него у многим другим државама у Европи, али и шире.

Изузетну репутацију, као што је већ наведено, уживају специјалне јединице руске војске које функционишу у саставу ГРУ-а, а познате под називом СПЕЦНАЗ (Войска специјалног назначења – јединице за специјалне намене). Имајући у виду да представљају део једне од најелитнијих војних обавештајних служби у свету, ове јединице су обавијене велом тајне и о њима се мало зна. Између осталог, познато је да су формиране на руским искуствима из Другог светског рата и по узору на британске јединице САС. Осим у Чеченији, интензивно су учествовале и у операцијама у Чехословачкој 1968. године, у Авганистану осамдесетих година прошлог века и приликом отцепљења балтичких совјетских република (Гаћиновић 2015: 172–173).

У оквиру МВД-а делује укупно шеснаест јединица за посебне намене у области борбе против тероризма, побуњеника-сепаратиста и одржавања безбедности у области државних граница. Најзначајније од тих јединица – „Ска”, „Рус” и ОМОН (Одред полиције за специјалне намене) груписане су у 604. Центар за посебне намене, чији је основни циљ одржавање високог нивоа акционе готовости за непосредне одговоре на конкретне терористичке претње (www.bratishka.ru).

Наведене специјалне јединице МВД-а одиграле су значајну улогу у борби против терориста на Северном Кавказу. Јединица „Рус”, формирана 1994. године, заслужна је за ликвидацију више терористичких ћелија и уништење на стотине тајних скровишта оружја. Успеси су је учинили специјалном јединицом са највећим бројем одликованих припадника. Када је реч о „Ска”, ова јединица је, изузев за антитерористичке операције на терену, задужена за сузбијање побуна у затворима и регуларним јединицама. Увиђајући значај ових јединица за очување безбедности земље, руске власти су 2008. године донеле одлуку о формирању јединица ОМОН у свим административним областима Руске Федерације.

Осим „Рус”, „Ска” и ОМОН, у МВД-у постоји и СОБР (Специјална јединица за брзе одговоре), елитна формација за борбу против различитих криминалних активности, укључујући и тероризам.

У саставу Центра за специјалне операције (ЦСН) ФСБ-а делују три специјална одељења – „Алфа” (Болтунов 2009), „Вимпел” (Медведев 2007: 133) и Служба за специјалне операције (СОС). Ове јединице спроводе антитерористичке акције, саботаже и тајне операције, штите нуклеарне и хидроелектране и друге индустријске комплексе, а у случају ратног стања задужене су и за заштиту руских дипломатских представништава у иностранству. Осим тога, СОС делује и као високо обучена јединица телохранитеља за државне службенике Руске Федерације. ФСБ има и већи број јединица које функционишу на регионалном нивоу и називају се Регионална одељења за специјалне операције (РОСН).

3. ЗАКЉУЧАК

Упоредне анализе организационих структура и деловања државних структура задужених за борбу против тероризма широм света показују да Руска Федерација, када је реч о супротстављању овом облику политичког насиља, тренутно има један од најефикаснијих и најмодернијих безбедносних система, као и најделотворнију законску регулативу. Међутим, ова земља морала је да пређе дуг пут до таквог стања ствари, будући да је, суочена са дубоком друштвено-политичком, идеолошко-верском и економском кризом после распада СССР-а, показала бројне слабости и претрпела озбиљне поразе од терористичких структура насталих у јужном делу државе, које су своје активности прошириле на готово све веће градове и области. Резултат тога био је готово понижавајући пораз од чеченских сепаратиста у Првом чеченском рату.

Учећи се на сопственом негативном искуству, Русија је предузела низ мера на законодавном и организационом плану, што је посебно постало изражено после 1999. године и промена на државном врху. Побољшању ситуације у области антитерористичких дејстава допринела је и стабилизација економских прилика, тесно повезана са ширењем руског нафтно-гасног сектора, што је владајућим структурама омогућило да уложе огромна финансијска средства у модернизацију и побољшање материјалног положаја безбедносних структура. Резултат тога је утемељење система који је способан да, према појединим истраживањима, у периоду од неколико последњих година осујети извођење више од хиљаду терористичких напада широм земље, као и да локализује последице у ситуацијама када је ипак дошло до извршења насилних аката те врсте.

ЛИТЕРАТУРА

Законска акта и стратешки документи

- Стратегия национальной безопасности Российской Федерации до 2020 года [Strategy of National Security of the Russian Federation by 2020.], *Российская газета* [Russian Gazette], 19. мая 2009.
- Федеральный закон „О противодействии терроризму“ от 6 марта 2006 года [Federal Law On Combating Terrorism, 6 March, 2006.], Рид Групп, Москва, 2011.

Монографије и чланци

- Болтунов Михаил (2009), *Золотые звезды „Альфы“* [Golden Stars of “Alfa”], Кучково поле, Москва.
- Гаджиев Камалудин (2003), *Геополитика Кавказа* [Geopolitisc of the Caucasus], Международные отношения, Москва, 185.
- Габиновић Радослав (2015), *Антитероризам* [Antiterrorizam], Службени гласник, Београд, 172–173.
- Гродненский Николай (2009), *Кавказская война XXI* [The Caucasian War XXI], Современная школа, Минск, 105.
- Гродненский Николай (2010), *Вторая чеченская – история вооруженного конфликта* [The Second Chechnya War – History of the Armed Conflict], Русская панорама, Москва, 289–290, 411–426.
- Гродненский Николай (2012), *Первая чеченская. Вторая чеченская* [The First Chechnya War, the Second Chechnya War], Букмастер, Минск.
- Дзудцев Хасан (2008), *Беслан после 1-3 сентября 2004 года – социологический анализ* [The Aftermath of Beslan, 1-3 September 2004 – Sociological Analysis], РОССПЭН, Москва.
- Жельски Релъа (2016), *Радикални исламизам на Северном Кавказу у историјској перспективи* [Historical Perspective of the Radical Islamism in the North Caucasus], *Национална безбедност* [National Security], бр. 3, Академија за националну безбедност, Београд, 60.
- Жирохов Михаил (2011), *Пылающие небеса. Боевая авиация в Чеченской войне* [Flaming Sky. Air Force In Chechnya War], Эксмо – Яуза, Москва, 7.
- Жуков Дмитрий (2010), *Войны на руинах СССР* [Wars Led on the Ruins of the Soviet Union], Эксмо – Яуза, Москва.
- Ибрагимов Мовсур, Хатуев И. (2006), *Освещение чеченской тематики в российских электронных СМИ* [Clarification of the Topic of Chechnya in Russian Electronic Media], *Чеченская Республика и Чеченцы. История и современность, Материалы Всероссийской научной конференции* [The Chechen Republic and the Chechens. History and the Present Day Situation. Materials of the All-Russian Scientific Conference], Наука, Москва, 388–389.
- Медведев Рој (2007), *Путин – повратак Русије* [Putin – The Return of Russia], *Новости* [The News], Београд, 133.
- Милошевић Милан, Срећковић Зоран (2010), *Безбедносне службе света* [Security Services of the World], Војноиздавачки завод, Београд, 438.
- Найденко Виталий (2006), *О мерах по совершенствованию координации деятельности органов власти в сфере противодействия терроризму* [On Measures taken to Establish Coordinated Action of the Authorities in the Field of Fight Against Terrorism], *Организационно-правовые вопросы борьбы с*

терроризмом [Organisation and Legal Issues in the Fight Against Terrorism], Наука, Москва, 21.

Primakov Jevgenij (2003), *Osam meseci plus...* [Eight Months and More ...], IGAM, Beograd, 98.

Путин Борис (2005), *Террористический интернационал* [Terrorist International], Издательство „Кучково поле“, Жуковский – Москва, 203.

Интернет извори

www.agentura.ru/english/dosie/fsb/structure (преузето 11. 10. 2016. године)

www.bratishka.ru/article.php?type=oper&id=189 (преузето 22. 9. 2016. године)

www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_6300/ (преузето 22. 9. 2016. године)

www.trunov.com/presscentr/news_smi/terrorizm_i_zakon_kak_raznye_strany_borjuts_za_s_jekstremistami/ (преузето 1. 12. 2016. године)

www.zakonrf.info/upk/5/ (преузето 15. 11. 2016. године)

www.zakonrf.info/upk/108/ (преузето 15. 11. 2016. године)

THE RUSSIAN FEDERATION IN THE FIGHT AGAINST TERRORISM

Boriša Lečić

Academy for National Security, Belgrade, Serbia

Summary

The current escalation of terrorism as a political and security phenomenon has strongly influenced the legislative framework within which intelligence and security, police and military entities of the national security of the Russian Federation function. There is a tendency to significantly expand the legislative power and competencies of these entities in order to efficiently combat terrorism which poses a daily threat to the vital interests of this country. The dominant feature of the reforms of the anti-terrorist legislation of the Russian Federation refers to the strengthening of the repressive functions of the security forces starting from the initial phase of operational research of the potential perpetrators of terrorist acts, as well as other related persons acting as their logistics support. One aspect of the criminal legislation of the Russian Federation focuses on the expansion of the scope of criminal liability of persons associated with terrorism. Thus, for example, the legislation envisages criminal liability of a terrorist's closest family, who may not be directly involved in terrorist activities but are familiar with the preparations, plans, intentions and activities of the terrorist.

The above solutions indicate the overall trend of a justified and uncompromising struggle against terrorism which, in a concrete situation, inevitably raises the question of the so-called 'conflict of interest' between achieving the highest possible level of national security on the one hand and protection of fundamental, constitutionally guaranteed freedoms and rights of each citizen on the other. Although the balance between these two important strategic objectives is complex, the current terrorist threats and security risks, render giving priority to the protection of national security system rational and justified.